

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА МОРСЬКА АКАДЕМІЯ»
ДУНАЙСЬКИЙ ІНСТИТУТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ДІ НУ «ОМА»

В.І.Чимшир
2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОПР МАТЕРІАЛІВ»**

Рівень вищої освіти:	Перший (бакалаврський)
Галузь знань:	27 – Транспорт
Спеціальність:	271 – Річковий та морський транспорт
Спеціалізація:	ЕКСПЛУАТАЦІЯ СУДНОВИХ ЕНЕРГЕТИЧНИХ УСТАНОВОК
Факультет / Інститут / Структурний підрозділ:	ДІ НУ «ОМА»
Кафедра:	Інженерних дисциплін

2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Опір матеріалів» розроблена на підставі освітньої програми «Експлуатація суднових енергетичних установок».

Розробник: Професор кафедри інженерних дисциплін, д.п.н. Герганов Л.Д.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інженерних дисциплін

Протокол від «18» 09 2019 р., № 2.

Завідувач кафедри інженерних дисциплін Т.В.Тарасенко

Секретар кафедри інженерних дисциплін В.І.Залож

1.Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів ЄТКС 3

Обов'язкова / вибіркова навчальна дисципліна   Обов'язкова

Курс / семестр вивчення за навчальним планом:
денна/заочна

Другий

Лектор Герганов Леонід Дмитрович професор, д. п. н.

1. Загальний опис навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Опір матеріалів» є компетентності Міжнародного кодексу STCW-CODE 1978 року (з виправленням), з формування системи професійних знань та умінь з опіру матеріалів, які можуть бути застосовані під час практичної роботи на судах морського та річкового флоту на посадах, передбачених кваліфікаційною характеристикою спеціальності та у відповідності вимогам Правила П/І ПДНВ та Специфікації мінімальних стандартів компетентності зазначених у розділі А-2/1 Кодексу ПДНВ.

Передумовою для вивчення дисципліни «Опір матеріалів» є наявність у здобувача вищої освіти (курсанта, студента) здатності виконувати виробничі або навчальні завдання середньої складності за визначеними алгоритмами за встановленими нормами часу і якості з дисциплін «Математика», «Фізика», «Інформатика» та «Англійська мова». Раніше здобуті результати навчання за цими дисциплінами передбачають, що здобувач вищої освіти має:

- володіти загальними систематизованими знаннями;
- розуміти основні (загальні) принципи, процеси і поняття;
- вміти виконувати типові завдання у різних ситуаціях шляхом вибору і застосування основних методів, інструментів, матеріалів та інформації;
- оцінювати результати виконання завдань відповідно до критеріїв, які в основному заздалегідь обумовлені;
- бути здатним до ефективної роботи в команді;
- проявляти сприйняття критики, порад і вказівок;
- формулювати деталізовані усні і письмові відповіді у певній діяльності;
- самостійно виконувати завдання під мінімальним керівництвом;
- бути відповідальним за результати виконання завдань.

Програмні результати навчання: успішне завершення програми «Опір матеріалів» передбачає здобуття студентом навчальної дисципліни наступних результатів навчання.

Знання: дефекти будови та їх вплив на властивості матеріалів; термічна обробка конструкційних матеріалів; класифікація матеріалів за якісним станом, хімічним складом, функціональному призначенню; зв'язок хімічного складу матеріалів з їх властивостями, залежність властивостей від зовнішніх умов; основи розрахунків елементів конструкцій на міцність, жорсткість, стійкість при різних видах деформації;

основи теорії напруженого та деформованого стану, а також критерії міцності; внутрішні силові фактори при прямому поперечному вигині; залежність між згинальним моментом та кривизною осі бруса при вигині; стійкі та нестійкі форми пружної рівноваги; методи розрахунків статично невизначуваних конструкцій; етапи розрахунку конструкцій при складному опорі.

Уміння: при конструюванні виробу здійснювати вибір матеріалу у відповідності з технічним завданням; при виготовленні виробу використовувати технологічні властивості матеріалу; при експлуатації виробу враховувати залежність властивостей матеріалу від різноманітних параметрів (при тепловому, електромагнітному, механічному, хімічному впливі, вологості середовища); експериментально перевіряти розрахунки, основні положення, гіпотези, виводи і формули опору матеріалів; добирати розміри елементів конструкцій та знаходити допустимі навантаження, визначати переміщення та деформації у балках; розв'язувати практичні задачі на розрахунки деталей по основним критеріям працездатності; будувати епюри внутрішніх силових факторів та механічних напруг.

Комунікація: здатність до планування здобутого результату навчання з предмету за базовою основою професійної підготовки, таким чином щоб здобуті знання, вміння і компетенції були корисними та легко адаптувалися до практичних ситуацій при вивченні інших предметів, у співробітництві професорсько-викладацького складу і студентів для підсилення уваги до питань спритності, професійної грамотності, діловитості, розвитку навичок самопрацевлаштування, особистого та кар'єрного росту, а також навчання впродовж життя.

Компетентність: визначення важливих параметрів, характеристики та обмеження матеріалів, використовуваних під час побудови і ремонту суден та обладнання; властивості і параметри матеріалів, які враховуються під час виготовлення та ремонту систем і компонентів; використання різних матеріалів для ремонту та технічного обслуговування судових механізмів та обладнання; зниження динамічної напруги та визначення обмежень з точки зору міцності найважливіших конструктивних елементів стандартного навалочного судна та вміння тлумачити отримані значення згинальних моментів та перерізуючих сил

Автономність та відповідальність: визначати важливі параметри надійності при раптових та зносових відмовах; забезпечувати належним чином вибір матеріалів; при виготовленні дотримуватися встановлених допусків та проектних характеристик відносно надійності та тривалості машин і механізмів; використовувати обладнання та ручні інструменти, верстати та вимірювальні інструменти належним та безпечним чином; спроможність уникнути шкідливих впливів на навалочні судна корозії, втомленості та неправильної обробки вантажу з використанням: інформації щодо остійності, осадки та напруження, діаграм і приладів для розрахунку напружень у корпусі.

Тип навчальної дисципліни : обов'язкова

Розподіл годин загального обсягу дисципліни відповідно до навчального плану спеціальності

Розділи навчального плану		Форма навчання		
		Денна 2СМ	Заочна/скор 2СМск	Заочна 2СМ
Кількість кредитів ЄКТС:		3	3	3
Повний обсяг часу на вивчення дисципліни (годин)		90	90	90
Аудиторне навантаження	Лекційні (годин)	16	8	8
	Практичні (годин)	16	8	8
	Лабораторні (годин)	8	4	4
Індивідуальні завдання (РФ, РГР, КР, АКР, КНР):		РГР	РГР	РГР
Обсяг часу на самостійну роботу (годин):		50	70	70
Форма підсумкового контролю (І, З):		Іспит	Іспит	Іспит

2. Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Успішне завершення програми навчальної дисципліни «Опір матеріалів» передбачає здобуття курсантом згідно міжнародного Кодексу ПДНВ, мінімальні знання, розуміння та професійні навички, які вимагаються для дипломування, перелічені в колонці 2 таблиці А – III/1 наступних результатів навчання за навчальною дисципліною: знання характеристики та обмеження матеріалів, використовуваних під час побудови і ремонту суден та обладнання; характеристики та обмеження процесів, що використовуються під час виготовлення та ремонту систем і компонентів; методів виконання розрахунків при виконанні ремонтних робіт; заходів безпеки, які необхідно приймати для забезпечення безпечного робочого середовища, а також для використання ручних інструментів, верстатів та вимірювальних інструментів; використання ручних інструментів, верстатів та вимірювальних пристроїв; використання різних матеріалів та упаковки; належні початкові знання та навички роботи з механізмами; технічного обслуговування та ремонту такі, як розбирання, налаштування та збирання механізмів і обладнання; використання належних спеціалізованих інструментів та вимірювальних пристроїв; проектних характеристик та умов вибіру матеріалів, які використовуються під час виготовлення обладнання; читання креслень і довідників, що відносяться до механізмів; читання схем трубопроводів, гідравлічних і пневматичних систем.

3. Програма, структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Загальний обсяг	Денна форма навчання 2СМ		Заочна форма навчання 2СМ, 2СМскор.	
		Аудиторне навантаження	Самостійна робота	Аудиторне навантаження	Самостійна робота
Розділ 1 Теоретичні основи опору матеріалів.					
Тема 1. Основні положення опору матеріалів. Повздовжні сили та їх епюри. Жорсткість перерізу та жорсткість бруса). Класифікація навантажень.	10/10	4	6	2	8
Тема2. Балки та напруження. Балки та їх опори. Обчислення опорних реакцій для двохопорної балки.	10/10	4	6	2	8
Тема3. Розтягнення та стискання Напруження та деформації при розтягненні та стисканні. Розрахунки на міцність Теорії (гіпотези) міцності	10/6	4	6	2	4
Тема4. Теорія напруженого стану. Критерій міцності. Основні положення напруженого стану. Критерії міцності. Коефіцієнт запасу. Критерії найбільш	10/10	4	6	2	8

нормальних напружень. Критерії найбільш лінейних деформацій. Формозмінювання. Критерії Мора.	6/10	2	4	2	8
Тема5. Розрахунки на міцність при циклічній зміні напружень. Задача Ейлера. Критичні напруження.	4/6	2	2	2	4
Темаб. Стійкість стиснутих стержнів. Критична сила і критична напруга. Розрахунки на втомленість					
Разом за розділом 1	50/52	20	30	12	40
Розділ 2 Основні види деформацій пружиних тіл.					
Тема1. Зріз та зминання у машинах та механізмах. Поняття про розрахунок деталей на зріз.	8/4	4	4	2	2
Тема2. Кручення. Напруження та деформації при крученні. Закон Гука при чистому зсуві.	8/4	4	4	2	2
Тема3. Згинання Нормальні напруження при плоскому згинанні. Формула Журавського.	8/4	4	4	2	2
Розрахунок на міцність при згинанні. Максимальні нормальні напруження. Диференціальні залежності при згинанні.	8/3	4	4	1	2

Особливості епюр поперечних сил та згинаючих моментів. Тема 4. Складний опір. Складне згинання. Згинання з крученням. Косе згинання. Згинання з розтягом (стисканням).	8/3	4	4	1	2
Разом за розділом 2	40/38	20	20	8	30
Індивідуальне завдання					
Усього годин	90/90	40	50	20	70

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва та стислий зміст	Кількість годин	Характер заняття і мета	Примітка
1	Іспити матеріалів на розтяг та стиск при статичному навантаженні	0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
2	Деформація зсуву та її дослідження на прикладі крутіння тонкостіної труби.	0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
3	Визначення переміщень консольної балки при косому згині.	1/0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
4	Дослідження лінійних та кутових переміщень при прямому вигині	1/0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
5	Дослідження бруса круглого поперечного перерізу на вигін з крутінням.	1/0,25	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	

6	Випробування стержнів на стійкість	0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
7	Визначення характеру та розміру зносу деталей суднових механізмів	0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
8	Способи визначення тріщин деталей вузлів суднових механізмів	1/0,25	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
9	Визначення прослаблення натягу та відставання металу	1/0,25		
10	Точність при застосовуванні вимірювальних інструментів та методика вимірювання	1/0,25		
	Усього годин			8/4

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва та стислий зміст	Кількість годин	Характер заняття і мета	Примітка
1	Розрахунок геометричних характеристик поперечних перерізів	2/1	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
2	Побудова епюр внутрішніх силових факторів	2/1	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
3	Розрахунок балок на міцність. Визначення переміщень за універсальними рівнями	2/1	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
4	Розрахунок задач при складному опорі	2/1	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	

5	Розрахунок бруса круглого поперечного перерізу на вигін з крутінням.	2/1	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
6	Розрахунок стержнів на стійкість	2/1	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
7	Визначення характеру та розміру зносу деталей суднових механізмів. Розрахунок деталей на знос	1/0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
8	Способи визначення тріщин деталей вузлів суднових механізмів	1/0,5	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
9	Визначення прослаблення натягу та відставання металу	1/0,5		
10	Точність при застосовуванні вимірювальних інструментів та методика вимірювання	1/0,5		
	Усього годин			16/8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Характер заняття і мета	Примітка
1	. Основні поняття і визначення опору матеріалів	4/6	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
2	Геометричні характеристики плоских перерізів	6/8	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
3	Внутрішні силові фактори. Метод перерізів і епюри внутрішніх силових факторів	4/6	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
4	Механічні властивості матеріалів. Розтягування і стискання. Позацентровий розтяг-стиск.	6/8	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	

5	Розрахунки на міцність при циклічній зміні напружень. Задача Ейлера. Критичні напруження	6/8	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
6	Практичні методи розрахунку стиснутих стержнів на стійкість	4/6	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
7	Обробка матеріалів різанням і способи підвищення терміну служби деталей СТЗ в умовах експлуатації судна	6/8	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
8	Методи контролю якості матеріалів деталей суднових механізмів: дефектоскопія, діагностика та прогностика	4/6	1. Опитування студентів. 2. Тестування. 2. Рішення задач.	
9	Знос та старіння суднових конструкцій. Показники та розрахунок надійності виробів	4/6		
10	Управління якістю продукції при виробництві суднових конструкцій. Сертифікація продукції, виробництва та система якості на морському транспорті	6/8		
Усього годин				50/70

6. Індивідуальні завдання

Контрольні завдання

1. Розрахунок геометричних характеристик поперечного перерізу балки, складеного з двох прокатних профілів;
2. Розрахунок валу на кручіння;
3. Розрахунок консолі та простої двохопорної балки;
4. Розрахунок стержня при позацентровому стиску;
5. Розрахунок валу на згин з кручінням;
6. Розрахунок стержня на поздовжній згин;
- 12 Напруги і деформації при крутінні вала.
- 13 Порядок розрахунку вала на сумісну дію вигину і крутіння.
- 14 Напруги в поперечних перерізах розтягнутого (стиснутого) стержня.
- 15 Основні поняття про руйнування при втомленості.
- 16 Поперечні сили і вигинаючі моменти в перерізах балок.
- 17 Використання формули Ейлера. Формули для критичних напруг.
- 18 Деформація при пружному розтягу і стиску. Закон Гука. Коефіцієнт Пуассона.
- 19 Цикли напруг. Визначення границі витривалості.
- 20 Місцеві напруги. Коефіцієнт концентрації напруг.

7. Методи контролю

Контроль навчальних досягнень курсантів здійснюється у вигляді поточного та семестрового контролю згідно до Положення про організацію освітнього процесу НУ«ОМА».

Поточний контроль з навчальної дисципліни включає:

- контроль опрацювання та оцінювання засвоєного теоретичного матеріалу;
- контроль виконання та оцінювання практичних (лабораторних);
- контроль виконання та оцінювання індивідуальних завдань (розрахунково - графічних).

Форма семестрового контролю - екзамен . Семестровий екзамен – форма підсумкового контролю засвоєння теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни.

Методи контролю забезпечуються демонстрацію та оцінюванням результатів навчання за навчальною дисципліною

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

№ п/п	Результати навчання	Методи демонстрації
1	Характеристика та обмеження процесів, що використовуються для виготовлення та ремонту	Практичний досвід та перевірка
2	Врахування властивостей та параметрів матеріалів під час виготовлення та ремонту систем і компонентів	Практичний досвід та перевірка
3	Виконання розрахунків при ремонтних робіт для безпечної роботи	Практичний досвід та перевірка
4	Використання вимірювальних інструментів та заходи безпеки, які необхідно приймати для забезпечення безпечного робочого середовища	Практичний досвід та перевірка
5	Знання та навички проведення розрахунків при роботі з судновими механізмами	Практичний досвід та перевірка
6	Належне володіння спеціалізованими інструментами та вимірювальними пристроями. Технічне обслуговування та ремонт такі, як: розбирання, налаштування та збирання механізмів і обладнання.	Практичний досвід та перевірка
7	Вибір матеріалів та їх проектні характеристики, які використовуються під час виготовлення та обслуговування обладнання	Практичний досвід та перевірка

8. Схема та критерії оцінювання

За навчальною дисципліною оцінювання здійснюється за наступною системою оцінювання:

Система оцінювання

Оцінка (за національною шкалою) National grade	Оцінка за шкалою ВНЗ Institution grade	Рівень досягнень, % Level of achievements, %
Відмінно / Excellent	A	90–100
Добре / Good	B	80–89
	C	65–79
Задовільно / Satisfactory	D	55–64
	E	50–54
Незадовільно / Fail	FX	0–49
Зараховано / Passed	A, B, C, D, E	50–100
Незараховано / Fail	FX	0–49

Критерії оцінювання

Оцінка «А» (відмінно) виставляється у разі, якщо курсант:

- демонструє відмінні знання та виконує завдання з незначною кількістю помилок;
- без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності;
- глибоко та всебічно розкриває зміст питань, які обговорюються, аргументовано та логічно викладає матеріал, володіє культурою мови;
- показує вміння формулювати висновки та узагальнення за питаннями теми, здатність аналізувати навчальний матеріал;
- виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних проектів і завдань;
- виконує і акуратно оформлює завдання для самостійної роботи;
- самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

Оцінка «В» (добре) виставляється у разі, якщо курсант:

- демонструє знання вище середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками;
- знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем;
- розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але допускає окремі неточності;
- формулює висновки та узагальнення з окремих питань, логічно викладає свої знання;
- виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї.

Оцінка «С» (добре) виставляється у разі, якщо курсант:

- демонструє знання середнього рівня та виконує завдання з кількома помилками або окремими неточностями;

- вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
- розкриває згідно з програмою дисципліни зміст питань, які обговорюються, але не досить повно й аргументовано викладає матеріал;
- формулює висновки з окремих питань;
- виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи з певною кількістю помилок;
- вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, здатний застосовувати його на практиці.

Оцінка «D» (задовільно) виставляється у разі, якщо курсант:

- демонструє задовільні знання та виконує завдання з певною кількістю суттєвих недоліків;
- не виявляє належної активності при обговоренні питань;
- відповідає на окремі питання;
- формулює висновки з окремих питань;
- виконує індивідуальні проекти і завдання для самостійної роботи, але не виявляє належної старанності;
- може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.

Оцінка «E» (задовільно) виставляється у разі, якщо курсант:

- демонструє знання на рівні мінімальних вимог та виконує завдання зі значною кількістю суттєвих недоліків;
- відповідає на окремі питання, які обговорюються;
- виконує завдання для самостійної роботи зі значною кількістю суттєвих недоліків;
- не виявляє належної активності при обговоренні питань;
- неохайно виконує індивідуальні завдання;
- володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні.

Оцінка «FX» (незадовільно) виставляється у разі, якщо курсант (студент):

- не володіє навчальним матеріалом на рівні мінімальних вимог;
- не здатний виконати завдання у повному обсязі;
- поверхнево розкриває зміст питань, які розглядаються, будуючи відповіді на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення;
- допускає суттєві помилки під час усних та письмових відповідей;
- неохайно виконує індивідуальні завдання;
- не виявляє активності на заняттях при обговоренні питань;
- не виявляє старанності при виконанні завдань для самостійної роботи.

9. Рекомендована література

Основна

1. Александров А. В., Потапов В.Д., Державин Б.П. Сопротивление материалов /А.В. Александров, В. Д. Потапов, Б. П. Державин // Учебник для вузов. – 4-е изд. испр.- М.: Высшая школа, 2004. – 560с.
2. Алмаметов Ф. З., Арсеньев С. И., Курицын С. А., Мишин А. М., / Ф. З. Алмаметов и др. // Расчетные и курсовые работы по сопротивлению материалов – изд. 2-е, перераб. И дополн. – М.: Высшая школа, 2003. – 367с.
3. Батмутов В. П., Савкин А. Н. Водопьянов В. И. / Выносливость, надежность и долговечность конструкционных материалов и технических элементов при переменном нагружении.: Учебное пособие. – Волгоград, 2010. – 164с.

4. Беляев М. Н. Сборник задач по сопротивлению материалов.: Учебное пособие. 5-е изд. – Санкт – Петербург: Лань, 2017. – 432с.
5. Борисов С. П., Хромых Т. Н. Сопротивление материалов / Пособие по изучению дисциплины и выполнению контрольных работ.: Учебное пособие. – М.: МГТУ ГА, 2014. – 68с.
6. Величкович А. С., Попадюк І. Й., Опір матеріалів. / Збірник тестових завдань. Том 1. – Івано – Франковськ. ІФНТУНГ, 2012. – 291с.
7. Дібір О. Г.Х.[та ін.]. Побудова епюр внутрішніх силових факторів при розтягненні і стисканні.: Навчальний посібник. – Х.: Нац. аерокосм. ун- т ім. М. С, Жуковського «Харк. авіац. ін – т», 2013. – 32с. с іл.
8. Добровольский С. И. Расчеты на прочность, жесткость и устойчивость элементов конструкции / Учебное пособие. – Ижевск.: Изд – во Иж.ГТУ, 2014. – 212с.
9. Технологія конструкційних матеріалів: Учбовий посібник/ М.А. Сологуб, І.О. Рожнецький, О.І. Некоз та ін.; під ред. М.А. Сологуба. – К.: Вища школа, 1993. – 300 с.
10. Техническое обслуживание судна в рейсе: Справочник/ А.А. Фока и др.; Под ред. А.А. Фока. – М.: Транспорт, 1984. – 320 с.
11. Материаловедение и технология материалов. Лабораторные и практические работы. Часть 1./ Учебное пособие для курсантов ОГМА. – Одесса: ОГМА, 2002. – 108 с.
12. Молодцов М.С. Матеріалознавство і технологія матеріалів. Методичні вказівки і завдання для самостійної роботи курсантів. – Одеса: ОДМА, 2002. – 52 с.
13. Писаренко Г. С. та ін. Опір матеріалів: Підручник / Г. С. Писаренко,
14. Сопротивление материалов. Феодосьев В.И., «Наука», 1972. 595 с.
15. В.Т. Павлище, Є.В. Харченко, А.Ф Барвінський, Ю.Г. Гаршнєв. Прикладна механіка. Навчальний посібник. /За ред. В.Т. Павлище. — Львів: "Інтелект-Захід", 2004. — 368 с.
16. Задачі з опору матеріалів: Навчальний посібник / Ф. Л. Шевченко, О. Ф. Толкачов, О. В. Нижнік. – Донецьк: РВА ДонНТУ, 2002. – 221 с.

Додаткова

1. Справочник по современным судостроительным материалам./ В.Р. Абрамович, Д.В. Алешин, И.М. Альшиц и др.; под ред. Л.Я. Попилова – Л.: Судостроение, 1989. – 584 с.
2. Молодцов Н.С. Восстановление изношенных деталей судовых механизмов. – М.: Транспорт, 1988. – 493 с.
3. Материаловедение и обработка материалов. Конспект лекцій для курсантов спец. 6.092500 «Автоматизоване управління технологічними процесами». – Одеса: ОДМА, 1999. – 86 с.
4. Технология материалов./ Конспект лекцій для курсантов ФМС. – Одесса: ОГМА, 2002. – 50 с.
5. Писаренко Г. С. та ін. Опір матеріалів: Підручник / Г. С. Писаренко, О. Л. Квітка, Е. С. Уманський// За ред. Г. С. Писаренка. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К.: Вища шк., 2004. — 655 с.

10. Інформаційні ресурси

1. www.maritime.kiev.ua
2. [http: / mmi-dmm.kpi.ua/ book.php](http://mmi-dmm.kpi.ua/book.php)